

BURDUR
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

**T.C. İNKILAP TARİHİ
VE
ATATÜRKÇÜLÜK
KAZANIM ETKİNLİKLERİ**

1. dönem kazanımlarını içermektedir.

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

1.

Mustafa Kemal'in yaşadığı şehirler ve bu şehirlerdeki bazı faaliyetleri aşağıda verilmiştir.

Selanik: Buradaki zengin kültürel birikimden faydalanmış, kente ulaşan yayınları takip etmiştir.

Manastır: Bu şehirde Avrupalı düşünürlerin kitaplarını okumaya başlamış; onların hürriyet, özgürlük, cumhuriyet ile ilgili düşüncelerinden etkilenmiştir.

İstanbul: Burada ülke sorunları üzerine arkadaşlarıyla toplantılar yapmış, günlük gazeteleri takip etmiştir.

Sofya: Bu şehirde Avrupa devletlerinin temsilcileriyle görüşmüş, bölgede yaşayan Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilenmiştir.

Buna göre Mustafa Kemal bu şehirlerin hangisinde diplomatik faaliyetlerde bulunmuştur?

- A) Selanik B) Manastır
C) İstanbul D) Sofya

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

2.

Avrupalı devletler, keşfettikleri yeni topraklarda yürüttükleri sömürgecilik ve kolonileşme faaliyetleri sayesinde büyük bir zenginliğe kavuşmuştur. Avrupa'nın, sömürge topraklarından elde ettiği zenginlik, Avrupa'da bir refah ortamı oluşturmuştur. Bununla birlikte kömür ve demir başta olmak üzere maden kaynaklarının zenginliği, sanayinin ihtiyaç duyduğu enerji ve demir ihtiyacının düşük maliyetle karşılanmasını sağlamıştır. Bu madenlere sahip İngiltere, Almanya ve Fransa gibi ülkeler gerek demir sanayisinde gerekse buhar gücü ile işleyen makinelerin çalışması için ihtiyaç duyulan enerji kaynağının temininde avantaj elde etmişlerdir.

Buna göre Avrupa'da Sanayi İnkılabı'nın gerçekleşmesinde;

- I. Enerji kaynaklarının varlığı,
- II. Yeterli sermaye birikiminin oluşu,
- III. Teknolojik gelişmenin sağlanması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

İTA.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

3.

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda kendi sınırları içinde savaştığı bazı cephe-lerin açılma nedenleri verilmiştir.

Cephe	Açılma Nedeni
Çanakkale Cephesi	İtilaf Devletlerinin, müttefiki olan Rusya'ya yardım götürmek istemesi
Kanal Cephesi	İngiltere'nin, sömürgeleriyle olan bağlantısının kesilmek istenmesi
Irak Cephesi	İngiltere'nin, Musul petrollerine sahip olmak ve Rusya'ya Kafkasya üzerinden yardım götürmek istemesi

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İngiltere ile farklı cephelerde savaş yapılmıştır.
- B) Osmanlı Devleti, Kanal Cephesi'nde başarılı olmuştur.
- C) Osmanlı Devleti, coğrafi olarak önemli bir konumdadır.
- D) Cephe-lerin açılmasında ekonomik nedenler de etkilidir.

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

4.

"Temel ilke, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. Bu ilke, ancak tam istiklale sahip olmakla gerçekleştirilebilir. Ne kadar zengin ve bolluk içinde olursa olsun, istiklalden yoksun bir millet, medeni insanlık dünyası karşısında uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye layık görülemez. Yabancı bir devletin koruyup kollayıcılığını kabul etmek, insanlık vasıflarından yoksunluğu, güçsüzlük ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildir. Gerçekten de bu seviyesizliğe düşmemiş olanların, isteyerek başlarına bir yabancı efendi getirmelerine asla ihtimal verilemez."

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözünden hareketle,

- I. Manda ve himaye altında olmayı acizlik olarak kabul etmiştir.
- II. Bağımsızlığın zenginlik ve güçle gerçekleşebileceğini savunmuştur.
- III. Saygın ve onurlu yaşama tam bağımsızlıkla kavuşulabileceğini belirtmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

5.

Mustafa Kemal'in işgaller karşısındaki düşünceleri şöyledir:

"...Türk ata yurduna ve Türk'ün bağımsızlığına saldıranlar kimler olursa olsun onlara bütün ulusça silahlı olarak karşı çıkmak ve onlarla savaşmak gerekiyordu. Bu önemli kararın bütün gereklerini ilk gününde açıklamak elbette yerinde olamazdı. Uygulamayı birtakım evrelere ayırmak ve olaylardan yararlanarak ulusun duygu ve düşüncelerini hazırlamak ve adım adım ilerleyerek amaca ulaşmaya çalışmak gerekiyordu..."

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Vatanın bir bütün olarak savunulması gerektiğini belirtmiştir.
- II. Egemenliğin millete ait olduğunu vurgulamıştır.
- III. Mücadelenin belirli bir plan dâhilinde yürütülmesi gerektiğini savunmuştur.
- IV. Türk halkının işgaller karşısında bilinçlenmesini amaçlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III B) I, II ve IV C) I, III ve IV D) II, III ve IV

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

6.

Lozan Antlaşması'nın Osmanlı borçları ile ilgili olan hükmü şu şekildedir:

"Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarını denetim altına alan Düyun-u Umumiye İdaresi kaldırıldı. Osmanlı borçları, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla ortaya çıkan yeni devletler ve Türkiye arasında paylaştırıldı. Borçların altın yerine kâğıt para ve Fransız frangıyla ödenmesi kararlaştırıldı."

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik bağımsızlığa ters düşen kurum kaldırılmıştır.
- B) Osmanlıdan kalan borçlar çözüme kavuşmuştur.
- C) Türk lirasının değeri korunmaya çalışılmıştır.
- D) Türkiye, dış borç yükünü hafifletmiştir.

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

7.

Mustafa Kemal, 22 Eylül 1909'da İttihat ve Terakki Cemiyetinin ikinci kongresine katılır. Ve bu kongrede düşüncelerini şu sözlerle açıklar: "Ordu mensupları cemiyet içinde kaldıkça hem parti kuramayacağız hem de ordumuz olmayacaktır..."

Mustafa Kemal bu açıklamasıyla aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunmaktadır?

- A) Ordu mensupları cemiyette aktif görev almalıdır.
- B) İttihat ve Terakki Cemiyeti yöneticileri ordu komutanlarından atanmalıdır.
- C) İttihat ve Terakki Cemiyeti kapatılmalıdır.
- D) Ordu ve siyaset birbirinden ayrılmalıdır.

İTA.8.3.2. Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.

8.

Paris Barış Konferansı'nda, Batı Anadolu'nun Yunanlılara verilmesi kararlaştırılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin işgali, bu kararın eyleme geçirildiğinin bir göstergesidir?

- A) Musul'un
- B) İzmir'in
- C) Samsun'un
- D) İstanbul'un

İTA.8.2.5. Millî Mücadele'nin hazırlık döneminde Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmaları analiz eder.

9.

Amasya Genelgesi'nin, "Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." maddesine göre Kurtuluş Savaşı'nın, aşağıdakilerden hangisine dayanılarak yapılacağı vurgulanmıştır?

- A) Ulusa
- B) Orduya
- C) Ekonomiye
- D) Demokrasiye

İTA.8.2.6. Misakımillî'nin kabulünü ve Büyük Millet Meclisinin açılışını vatanın bütünlüğü esası ile "ulusal egemenlik" ve "tam bağımsızlık" ilkeleri ile ilişkilendirir.

10.

Misakımillî'nin bazı maddeleri şunlardır:

- Türk ve Müslüman halkın çoğunluğunun bulunduğu yerler, birbirinden ayrılamaz bir bütündür.
- Azınlıkların hakları, komşu ülkelerdeki Müslümanların da aynı haklardan yararlanmaları şartıyla kabul edilecek ve sağlanacaktır.
- Millî ve ekonomik gelişmemizi sağlamak amacıyla siyasi, adli ve mali gelişmemizi engelleyen bütün kapitülasyonlar kaldırılacaktır.

Verilen bilgilerde, aşağıdakilerden hangisini amaçlayan bir karar yoktur?

- A) Bağımsızlığı
- B) Uluslararası eşitliği
- C) Ulusal egemenliği
- D) Vatanın bütünlüğünü

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

11.

“Sevr Antlaşması, bize yaşama hakkı tanımadı, ancak yaşama ümidimizi de kırmadı. Bilakis mücadele azmimizi kamçılıdı.” diyen bir gazeteci, Sevr Antlaşması için aşağıdakilerden hangisini söylemek istemiştir?

- A) Bağımsızlık ümidini kırdığını
- B) Direnme gücünü artırdığını
- C) Ümitsizliğe düşürdüğünü
- D) Mücadele şansı bırakmadığını

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

12.

Erzurum'da bir kongre düzenleyecektik. Kongreye Mustafa Kemal Paşa'yı da davet ettik. Mustafa Kemal'in çalışmalarından rahatsız olan İstanbul Hükümeti, onu geri çağırды. Ancak, milletin çıkarlarını kendi çıkarlarının üstünde tutan Mustafa Kemal Paşa, çok sevdiği askerlik görevinden istifa etti. Böylece Mustafa Kemal Paşa, makam ve rütbelerini reddederek kendisini millete adanmış oldu.

Kazım Karabekir'in anlattıklarına göre Mustafa Kemal'in, İstanbul Hükümetinin tutumuna karşı göstermiş olduğu davranış, aşağıdaki kavramlardan hangisi ile nitelendirilebilir?

- A) Vefakârlık
- B) Fedakârlık
- C) Cefakârlık
- D) Bahtiyarlık

İTA.8.2.7. Büyük Millet Meclisine karşı ayaklanmalar ile ayaklanmaların bastırılması için alınan tedbirleri analiz eder.

13.

Hıyanet-i Vataniye Kanunu, TBMM'ye karşı çıkan isyanları engellemek ve sorumlularını cezalandırmak için çıkarılan bir kanundur.

Buna göre, sözü edilen kanun hükmü, aşağıdaki durumlardan hangisine uygulanabilir?

- A) Anzavur Ayaklanması'nı çıkaranlara
- B) Mecliste farklı düşünceleri savunan gruplara
- C) Misakımillî oylamasında red oyu kullanan vekillere
- D) Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında Anadolu'yu işgal eden devletlere

İTA.8.2.4. Kuvâ-yı Millîye'nin oluşum sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.

14.

- Trakya-Paşaeli Cemiyeti, Edirne ve çevresini;
- İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti, İzmir ve çevresini;
- Vilâyat-ı Şarkiye Müdafaa-i Hukuk-ı Millîye Cemiyeti de doğu illerimizi işgal etmek isteyen düşmana karşı kurulmuşlardır.

Bu bilgilerden yola çıkarak, sözü edilen cemiyetler hakkında çıkarılabilecek ortak özellik, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tek merkezden yönetildikleri
- B) Bölgesel amaçlı kuruldukları
- C) Yunanlılara karşı oluşturuldukları
- D) İstanbul Hükümetince desteklendikleri

İTA.8.3.3. Millî Mücadele'nin zor bir döneminde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.

15.

Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı ortamda Atatürk, 15 Temmuz 1921'de Maarif Kongresi'ni yapmıştır.

Atatürk'ün bu çalışmasını, aşağıdaki sözlerinden hangisi desteklemektedir?

- A) "Öğretmenler! Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır."
B) "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir."
C) "Yeni Türkiye Devleti, temellerini süngü ile değil, süngünün de dayandığı ekonomi ile kuracaktır."
D) "Cahillikle, ilkelikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir."

İTA.8.3.2. Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.

16.

I. İnönü Savaşı'nın aşağıdaki sonuçlarından hangisi, ulusal bir nitelik taşır?

- A) TBMM'nin, Londra Konferansı'na davet edilmesi
B) Halkın düzenli orduya olan güveninin artması
C) Rusya ile Moskova Antlaşması'nın imzalanması
D) Afganistan ile Türk - Afgan Dostluk Antlaşması'nın yapılması

İTA.8.3.4. Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekalif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.

17.

Mustafa Kemal 7- 8 Ağustos 1921'de ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için Tekâlif-i Milliye Emirleri'ni yayımladı. Halkımız tüm yoksulluğuna rağmen Tekâlif-i Milliye Emirleri'ne uymuş ve Millî Mücadele'nin kazanılmasına büyük katkı sağlamıştır.

Bu durum Türk milletinin;

- I. Millî birlik ve beraberlik
II. Millî egemenlik
III. Dayanışma
IV. Fedakârlık

anlayışlarından hangilerine sahip olduğunu gösterir?

- A) I ve II
B) II ve IV
C) I, II ve III
D) I, III ve IV

İTA.8.3.7. Millî Mücadele Dönemi'nin siyasi, sosyal ve kültürel olaylarının sanat ve edebiyat ürünlerine yansımalarına kanıtlar gösterir.

18.

- Halide Edip Adıvar, Millî Mücadele'de yaralanan Peyami adlı bir kişinin Cebeci Hastanesinde yazdığı hatıralarını "Ateşten Gömlek" adlı romanında işlemiştir.
- Kurtuluş Savaşı'nda Türk milletinin kadını, yaşlısı ve çocuğuyla cephede savaşan ordusuna destek olması, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Ankara" adlı romanına konu olmuştur.

Verilen durumlar, aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Toplum hayatında kadının rolüne
B) Savaşların kültürel etkileşime katkısına
C) Millî Mücadele'nin ekonomik sonuçlarına
D) Toplumsal olayların edebiyata yansımalarına

İTA.8.3.5. Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında ve Büyük Taarruz'un başarılı olmasında Mustafa Kemal'in rolüne ilişkin çıkarımlarda bulunur.

19.

Olay	Sonuç
Sakarya Savaşı'nın kazanılması	Ankara ve Kars antlaşmalarının imzalanması
Büyük Taarruz'un kazanılması	Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması

Yukarıda verilen olaylar ve sonuçları dikkate alındığında çıkarılabilecek ortak sonuç, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Askerî zaferler, siyasi başarıları da beraberinde getirmiştir.
- B) Zaferlerin kazanılmasında Mustafa Kemal'in önemli bir rolü vardır.
- C) Türk halkı bu savaşlarda topyekûn mücadele vermiştir.
- D) Kurtuluş Savaşı'nın askerî safhası sona ermiştir.

İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.

20.

Moskova Antlaşması'yla;

- Sovyetler Birliği, Yeni Türk Devleti'ni resmen tanımış oldu.
- Kars, Ardahan ve Artvin Türkiye'ye bırakıldı.
- Doğu sınırı güvenlik altına alındığı için bu cephedeki millî kuvvetler diğer cephelere kaydırıldı.

Verilen bilgiye göre, "Moskova Antlaşması'yla Yeni Türk Devleti" cümlesindeki boşluk, aşağıdaki ifadelerden hangisiyle tamamlanamaz?

- A) sınır değişimi yaşamıştır.
- B) Batı Cephesi'ni güçlendirmiştir.
- C) uluslararası saygınlık kazanmıştır.
- D) Misakımillî'yi tamamlamıştır.

CEVAP ANAHTARI

1. D	11. B
2. D	12. B
3. B	13. A
4. B	14. B
5. C	15. D
6. C	16. B
7. D	17. D
8. B	18. D
9. A	19. A
10. C	20. D

<http://burdurodm.meb.gov.tr>

/BurdurODM

/burdurodm

/burdurodm

/odmburdur
/burdurodm

odm15@meb.gov.tr